

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นับตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์มาแล้ว มนุษย์ได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ มากมาย รู้จักมีสังคมอยู่ร่วมกัน พัฒนาตนเอง ต่อสู้ดิ้นรนเพื่อสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ได้อย่างเป็นสุข มนุษย์ได้สร้างกฎระเบียบขึ้น จากความเชื่อ ความนิยม และสภาพสังคมเพื่อให้สมาชิกในกลุ่มหรือสังคมนั้นปฏิบัติเพื่อความ เป็นระเบียบเรียบร้อย และอยู่ร่วมกันได้อย่างเป็นสุข กฎระเบียบเหล่านี้ได้มีการสืบทอดและปรับปรุงสืบทอดกันมาเป็นเวลายาวนาน เป็นเอกลักษณ์ แบบแผนการดำเนินชีวิตของสังคมนั้น ๆ ลักษณะแบบแผนนี้เองถูกเรียกว่า วัฒนธรรม

วัฒนธรรมเป็นผลรวมของการสั่งสม สร้างสรรค์ภูมิปัญญาที่สืบทอดกันต่อมาของสังคมนั้น ๆ หรืออาจกล่าวได้ว่า วัฒนธรรม คือ ประสบการณ์ ความรู้ ความสามารถที่สังคมนั้นมีอยู่หรือเนื้อตัวของสังคมนั้นเอง และยิ่งวัฒนธรรมมีมากเพียงใดก็ยิ่งแสดงถึงความเจริญมากเพียงนั้นชาติใดมีวัฒนธรรมสูง ชาตินั้นก็จะเจริญยืนนาน (เอกวิทย์ ๓ กลาง, 2532)

ในประวัติศาสตร์ของมนุษย์นับล้านปีที่ผ่านมา ได้มีการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อสังคมนมนุษย์ นับได้ 3 ครั้งใหญ่ กล่าวคือ เดิมนั้นมนุษย์ยังชีพด้วยการล่าสัตว์และเก็บของป่า มีกินบ้างไม่มีบ้าง สภาพไม่ต่างจากสัตว์โลกทั่วไปนัก มีการอาศัยอยู่รวมกันเป็นกลุ่มประมาณ 10-30 คน การหากินก็อยู่ในบริเวณที่เดินทางไปกลับได้ภายในวันเดียว และดำรงชีวิตในลักษณะนี้มาเรื่อยจนกระทั่งเมื่อประมาณ 10,000 ปีมานี้ มนุษย์ได้มีการปฏิวัติทางการเกษตรขึ้น โดยมีการเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ ทำให้มนุษย์มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ชุมชนขยายใหญ่ขึ้น และพัฒนาขึ้นเป็นจักรวรรดิเป็นอาณาจักร

สังคมนมนุษย์ไม่ได้หยุดยั้งการพัฒนาเพียงแค่นี้ เมื่อประมาณ 300 ปีมานี้เอง ก็เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ขึ้นอีกครั้งเป็นครั้งที่ 2 การเปลี่ยนแปลงนี้ก็คือเกิดการปฏิวัติอุตสาหกรรม มีการใช้พลังงานจากเครื่องจักรกลแทนพลังงานจากมนุษย์ เป็นผลให้เกิดการผลิตงานอุตสาหกรรม

อย่างมากมาย เกิดความต้องการวัตถุดิบ ทรัพยากรธรรมชาติ และตลาดรองรับสินค้า ลัทธิการเมืองก็เกิดขึ้น

ส่วนครั้งที่ 3 เริ่มขึ้นตั้งแต่ พ.ศ. 2494 โดยที่สังคมของประเทศสหรัฐอเมริกา เกิดการเปลี่ยนแปลงจากการใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม เป็นการให้บริการ การทำงานสำนักงาน มีการขยายตัวของการใช้คอมพิวเตอร์ ซึ่งอาจเรียกช่วงนี้ว่าเป็นการปฏิวัติทางข้อมูลข่าวสาร

สำหรับประเทศไทย สังคมได้รับผลกระทบอย่างมากจากการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ เพราะปรากฏการณ์ที่ออกมาแสดงให้เห็นถึง ความสับสนอย่างมากในสังคม การถ่ายทอดวัฒนธรรมสู่ชนรุ่นหลัง เกิดความสับสนทั้งผู้ถ่ายทอด ผู้รับ เครื่องมือ ตลอดจนวิธีการ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นช่วงวิกฤตทางวัฒนธรรมของไทยเลยทีเดียว ลักษณะวิกฤตการณ์เหล่านี้ อาจจำแนกเป็น

1. การสูญเสียความเข้าใจและภาคภูมิใจ ในถิ่นกำเนิดและรกรากวัฒนธรรมของตน เปลี่ยนเป็นคนเมือง ทำราชการ ข้าราชการ สูญเสียจิตวิญญาณบนพื้นฐานที่บรรพบุรุษสั่งสมไว้ให้เป็นมรดก ผู้คนจำนวนมากมีสภาพไม่เป็นตัวของตัวเอง ได้แต่รับเอาวัฒนธรรมส่วนกลางโดยปราศจากการเข้าใจอันถ่องแท้

2. การเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมทั้งทางกายภาพและทางสังคม นับแต่เราเปิดประเทศทำให้ประเทศทันสมัยและเดินเข้าสู่ศักราชตั้งแต่ พ.ศ. 2500 เป็นต้นมา ดุลยภาพระหว่างคน สังคม และสิ่งแวดล้อม ในบ้านเมืองก็สูญเสียไป เนื่องจากทรัพยากรมีจำกัดและการเผาผลาญทรัพยากร ทำลายสิ่งแวดล้อม โดยไม่รู้ค่า ทำให้สภาพสังคมเปลี่ยนไป วัฒนธรรมพุทธเกษตร ซึ่งเป็นรากฐานเดิมของคนไทยก็เสื่อมถอยเปลี่ยนแปลงเป็นวัฒนธรรมเงินตราและอำนาจ

3. ความเปลี่ยนแปลงอันรวดเร็วของระบบเศรษฐกิจและสังคม จากสังคมเกษตรเพื่อกินเพื่ออยู่ มาเป็นเกษตรกรรมเพื่อขายเอาเงินตราจนเป็นสังคมอุตสาหกรรม และกำลังเป็นสังคมข้อมูลข่าวสารนั้น ในซีกโลกตะวันตกใช้เวลาเปลี่ยนแปลง 200-300 ปี แต่ของไทยเราถูกเงื่อนไขต่าง ๆ กดดันให้เปลี่ยนแปลงในเวลาไม่กี่ทศวรรษ จนปรากฏว่าสังคมทั้ง 4 รูปแบบมีอยู่ในบ้านเราในช่วงเวลาเดียวกัน การปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมแบบนี้ ย่อมเป็นปัญหามาก เพราะโลกทัศน์และพฤติกรรมในการทำงาน การกินอยู่ย่อมแตกต่างกัน

4. วัฒนธรรมราชการไทย ราชการไทยเคยเป็นที่รวมเอาคนดีมีฝีมือ มีความรู้ความสามารถมาไว้ แต่ด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจแบบทุนนิยมเสรี ผู้คนในภาคเอกชนร่ำรวยมั่นคง ได้รับเกียรติ มีศักดิ์ศรีในสังคมธุรกิจ การเมือง ในขณะที่ข้าราชการมีเงินเดือนน้อย ไม่พอกินพอใช้ ทำให้ข้าราชการจำนวนมากออกไปทำงานเอกชน บางส่วนก็ใช้อำนาจหน้าที่หาผลประโยชน์ เพื่อลาภยศ สรรเสริญ ฉะนั้นข้าราชการซึ่งเคยเป็นหลักในบ้านเมืองก็ด้อยประสิทธิภาพลงทุกที ประชาชนไม่มีที่พึ่ง การพัฒนาทุกรูปแบบไม่ได้ผล

5. คุณธรรมจริยธรรมบนพื้นฐานวัฒนธรรมพุทธ เกษตรที่เป็นลักษณะเฉพาะของไทย สั่นคลอนด้วยความกดดันจากการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ความต้องการการบริโภคคนส่วนใหญ่เพิ่มความเห็นแก่ตัว ความโลภอยากได้มากขึ้น ความเรียบง่ายสันโดษ และเดินสายกลางในการดำรงชีวิตกลายเป็นคตินิยมที่ล้าสมัย ถูกดูถูกดูแคลน ประกอบกับสถาบันศาสนาอ่อนแอลง จนไม่สามารถเป็นที่พึ่งของคนทั่วไปได้มากอย่างอดีต

6. วิกฤตการณ์ของระบบการศึกษา ในฐานะที่การศึกษาเป็นวิธีที่ดีในการสืบทอดวัฒนธรรม สภาพการจัดการศึกษาในปัจจุบัน มีข้อด้อยหลายประการที่บ่งชี้ว่า การศึกษาทุกระดับเป็นการสร้างความคิดและพฤติกรรมที่นำคนไปสู่ความเป็นคนสมัยใหม่ที่ไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมพื้นฐานของประชาชน ถึงแม้จะมีการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร แบบเรียนและวิธีการเรียนการสอนให้ถูกต้อง สอดคล้องกับปัญหาความต้องการของท้องถิ่นแล้วก็ตาม (เอกวิทย์ ณ ถลาง, โกวิทวงศ์สุวรรณ, 2532)

สิ่งเหล่านี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งของความสับสนของสังคมไทยในปัจจุบัน ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องเร่งรีบแก้ไข โดยต้องพิจารณาเชื่อมโยงปมปัญหา เหตุปัจจัยต่าง ๆ อย่างมีเอกภาพ ซึ่งจากการศึกษาติดตาม ข้อวิจารณ์ วิเคราะห์ ของผู้รู้ พอสรุปแนวทางแก้ไขได้สั้น ๆ ว่า การแก้ปัญหาต้องเริ่มดำเนินการที่ใจ ให้เกิดจิตสำนึก มีความคิดที่ถูกต้องเกี่ยวกับการพัฒนาที่สอดคล้อง สมดุลกับธรรมชาติ เหมาะสมกับสังคมของเราและอยู่บนรากฐานของวัฒนธรรมของคนส่วนใหญ่ บูรณะฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม ใช้ทรัพยากรอย่างทะนุถนอม ศึกษาและทำความเข้าใจแก่นสารสาระของวัฒนธรรมให้ถูกต้องและนำไปเผยแพร่ต่อสาธารณชน

การนำสื่อมาใช้ในการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจในวัฒนธรรมที่ถูกต้องนับเป็นวิถีทางหนึ่งที่จะช่วยกระตุ้นเตือนคนทุกระดับ ให้ตระหนักถึงความสำคัญของวัฒนธรรม โดยเฉพาะการใช้สื่อมวลชนในรูปแบบต่าง ๆ เพราะการสื่อสารเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดภาษา ประเพณี ทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม ตลอดจนแนวความคิดต่าง ๆ อันเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม จากชนรุ่นหนึ่ง ไปยังอีกรุ่นหนึ่ง หรือจากสังคมหนึ่ง ไปยังอีกสังคมหนึ่ง

ดังนั้น สื่อมวลชนจึงได้กลายเป็นสถาบันทางสังคมที่มีความสำคัญมากสถาบันหนึ่ง ซึ่งจะ เป็นเครื่องมือในการพัฒนาประเทศได้ดังที่ วิลเบอร์ ชาแรม (Wilbur Schramm) ได้กล่าวไว้ว่า "สื่อมวลชนทำหน้าที่ในการพัฒนาประเทศได้หลายประการ ซึ่งรวมทั้งมีบทบาทต่อการพัฒนาสังคม วัฒนธรรมด้วย"

สำหรับในประเทศไทยนั้น แบ่งสื่อออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 3 ประเภทคือ

1. สิ่งที่ยึดเป็นนิลล์ (The film form) ได้แก่ ภาพยนตร์ วิทยทัศน์ สไลด์ ฯลฯ
2. สิ่งตีพิมพ์ (The printed form) ได้แก่ หนังสือพิมพ์ วารสาร นิตยสารต่าง ๆ ฯลฯ
3. สิ่งที่ใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ เทปบันทึกเสียงต่าง ๆ ฯลฯ

แต่หากจะจัดลำดับความสำคัญของสื่อที่มีอิทธิพลมากที่สุดในประเทศไทยเรียงตามลำดับ จะได้อดังนี้

1. วิทยุกระจายเสียง ในประเทศไทยมีสถานีวิทยุกระจายเสียงประมาณ 300 สถานี กระจายกันอยู่ทั่วประเทศ วิทยุกระจายเสียงจึงเข้าถึงคนได้มากที่สุด และกว้างขวางที่สุด
2. วิทยุโทรทัศน์ เป็นสื่อที่ได้รับความนิยมมากเช่นกัน ในประเทศไทยมีสถานีโทรทัศน์อยู่ในกรุงเทพมหานคร 5 สถานี และมีสถานีเครือข่ายในต่างจังหวัดอีกหลายแห่ง กระจายกันไปทั่วภูมิภาค ทำให้ประชาชนได้ดูโทรทัศน์กันอย่างทั่วถึง
3. หนังสือพิมพ์ เป็นสื่ออีกแขนงหนึ่งที่มีอิทธิพลมาก โดยเฉพาะในเขตเมือง คนไทยตื่นตัวเรื่องการอ่านหนังสือพิมพ์กันมาก
4. วิทยทัศน์ เป็นสื่ออีกประเภทหนึ่งที่กำลังมีบทบาทอย่างมากในปัจจุบัน ซึ่งส่วนมากจะเผยแพร่ออกมาในรูปแบบของภาพยนตร์จากต่างประเทศ

5. วารสารและนิตยสารต่าง ๆ ซึ่งจัดอยู่ในจำพวกสิ่งพิมพ์ มีอยู่จำนวนมากมาย นับได้เป็นร้อย ๆ ฉบับ มีทั้งที่ออกเป็นรายสัปดาห์ รายปักษ์ และรายเดือน และวารสารทางวัฒนธรรมโดยตรงก็มีอยู่หลายเล่ม เช่น วารสารศิลปวัฒนธรรม วารสารวัฒนธรรมไทย วารสารศิลปากร วารสาร อสท. ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และวารสารอื่น ๆ ที่มีเรื่องราวทางวัฒนธรรมแทรกอยู่ด้วยก็มีเป็นจำนวนมาก

6. ภาพยนตร์ เป็นสื่อที่นับวันจะมีความสำคัญน้อยลงไป เพราะผู้คนพากันสนใจชมวิดิทัศน์มากขึ้น เพราะวิดิทัศน์สะดวกสบายกว่า ดูในบ้านได้ ส่วนการชมภาพยนตร์นั้นเสียค่าดูสูง เสียเวลาในการเดินทางอีกด้วย (สมยศ สิงห์คำ, 2532)

ผลดีของสื่อมวลชนที่มีต่อสังคมและวัฒนธรรม

หากจะกล่าวโดยสรุปแล้ว สื่อมวลชนทุกประเภทมีผลดีต่อสังคมและวัฒนธรรมเป็นอย่างมาก เพราะประชาชนได้เรียนรู้เรื่องต่าง ๆ ทางวัฒนธรรมจากสื่อมวลชนเหล่านี้ หากจะแยกออกเป็นข้อ ๆ ก็จะได้ดังนี้

1. ช่วยรายงานเหตุการณ์ต่าง ๆ ทางสังคมและวัฒนธรรมให้ประชาชนได้รู้ได้เห็นอยู่ตลอดเวลา ตัวอย่างเช่น สถานีโทรทัศน์ช่องต่าง ๆ ของประเทศไทย มีช่วงรายงานข่าวประจำวันตั้งแต่เวลา 19.30-21.00 น. ซึ่งแบ่งออกเป็นข่าวประเภทต่าง ๆ เช่น ข่าวการเมือง ข่าวเศรษฐกิจ ข่าวสังคม ฯลฯ และยังมีช่วงเวลาหนึ่งประมาณ 5 นาที เสนอข่าวทางศิลปะและวัฒนธรรมโดยเฉพาะ ซึ่งประชาชนให้ความสนใจมาก

หรือตัวอย่างที่เห็นได้ชัดอีกอย่างหนึ่ง ก็คือ การจัดรายการดนตรีและการแสดงสดถ่ายทอดทางสถานีโทรทัศน์ในประเทศไทย กำลังตื่นตัวกันมาก สถานีโทรทัศน์เกือบทุกช่องจะจัดรายการแสดงดนตรี แล้วถ่ายทอดสดไปสู่ผู้ชมเป็นประจำทุกวันสุดสัปดาห์อย่างน้อยอาทิตย์ละ 1 ครั้ง ซึ่งเป็นที่สนใจของประชาชนโดยเฉพาะเยาวชนเป็นอย่างมาก

มีข้อน่าสังเกตว่า ถ้าย้อนหลังไปจากนี้ 8-10 ปี เยาวชนไทยไม่ค่อยสนใจกับเพลงไทย หันไปสนใจแต่เพลงของต่างประเทศ ใครที่ฟังดนตรีไทยและเพลงไทยกลายเป็นคนไม่ทันสมัย แต่ในปัจจุบันนี้ใครไม่ฟังเพลงไทยกลายเป็นคนล้าหลังไปเสียแล้ว นักร้องรุ่นใหม่ ๆ กำลังเป็นที่นิยมกันมาก โดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชนหรือหนุ่มสาว

2. สื่อมวลชนช่วยขยายโลกทัศน์ทางวัฒนธรรม ให้กว้างขวางขึ้น ทำให้ประชาชน ได้พบกับขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมในบางเรื่องที่ไม่เคยได้พบเห็นมาก่อน เช่น การเล่า เรื่องราวประเพณีต่าง ๆ ประกอบภาพในเชิงสารคดีทางวัฒนธรรมลงพิมพ์ในหนังสือและนิตยสารต่าง ๆ หรือมีรายการวิทยุกระจายเสียงในประเทศไทยอยู่หลายรายการที่นำเอาเรื่องขนบธรรมเนียมประเพณี การนำเที่ยวในท้องที่ต่าง ๆ มาเสนอแก่ผู้ฟังเป็นรายการประจำ เช่น รายการวัฒนธรรมกับชีวิต ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เป็นต้น และที่สำคัญก็คือ รายการโทรทัศน์ของช่องต่าง ๆ กำลังให้ความสนใจ งานด้านวัฒนธรรมกันมากขึ้น แต่ละช่องจะมีรายการทางวัฒนธรรมอยู่เป็นประจำ เช่น รายการชิงจรรยาบรรณ หนึ่งในร้อย กระจกหกด้าน จดหมายเหตุนครศรี ฯลฯ

3. สื่อมวลชนสามารถทำให้ประชาชนทำตามบรรทัดฐานของสังคม สื่อมวลชนในประเทศไทยโดยเฉพาะหนังสือพิมพ์ถือว่ามืบทบาทต่อเรื่องนี้มาก เพราะหนังสือพิมพ์ค่อนข้างจะมีอิสระมากกว่าสื่อมวลชนอื่น และหนังสือพิมพ์รายวันซึ่งมีอยู่หลายฉบับก็ได้พยายามเสนอข่าวต่าง ๆ ที่เปิดเผยถึงพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปจากความถูกต้องทางสังคม เมื่อบรรทัดฐานเหล่านี้ถูกเปิดเผยให้ทราบทางสื่อมวลชนแล้ว บุคคลที่ไม่ปฏิบัติตามบรรทัดฐานของสังคมก็จะถูกประณาม สื่อมวลชนจึงมีประโยชน์อย่างมากที่จะใช้ประณามความเกียจคร้าน ความไม่มีประสิทธิภาพในการทำงาน การคอร์ปชั่นรวมไปถึงการทำลายวัฒนธรรมด้วย เป็นการเตือนให้ประชาชนหลีกเลี่ยงพฤติกรรมดังกล่าว

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ซึ่งมีหน้าที่ในการอนุรักษ์ ส่งเสริม เผยแพร่ พัฒนาและฟื้นฟูวัฒนธรรมของชาติ ได้มีการนำสื่อเข้ามาส่งเสริมการปฏิบัติงานอยู่โดยตลอด แต่จากการศึกษาเบื้องต้นของผู้วิจัยพบว่า ยังมีอุปสรรคหลายประการที่ทำให้ไม่เกิดผลเท่าที่ควร ดังนั้น ผู้วิจัยจึงพิจารณานำปัญหาในมาทำการศึกษาวิจัย เพื่อเป็นแนวทางในการใช้สื่อเพื่อการเผยแพร่ วัฒนธรรมได้อย่างเหมาะสม คุ่มค่า และมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ

1. ศึกษาสภาพเกี่ยวกับสื่อเพื่อการเผยแพร่วัฒนธรรมของศูนย์วัฒนธรรมจังหวัด
2. ศึกษาความต้องการเกี่ยวกับสื่อเพื่อการเผยแพร่วัฒนธรรมของศูนย์วัฒนธรรมจังหวัด

3. ศึกษาปัญหาเกี่ยวกับสื่อเพื่อการเผยแพร่วัฒนธรรมของศูนย์วัฒนธรรมจังหวัด
4. เปรียบเทียบสภาพ ความต้องการ และปัญหาเกี่ยวกับสื่อเพื่อการเผยแพร่วัฒนธรรมของศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดในภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และกรุงเทพมหานคร

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะสภาพปัจจุบัน ความต้องการ และปัญหาเกี่ยวกับสื่อเพื่อการเผยแพร่วัฒนธรรมของศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดเท่านั้น

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

วัฒนธรรม หมายถึง วิถีชีวิตของผู้คนที่ได้สั่งสม เลือกรสรร ปรับปรุง แก้ไข จนถือว่าเป็นแบบอย่างที่ยังปฏิบัติ เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและได้ใช้เป็นเครื่องมือหรือเป็นแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาลังคมตลอดมา

ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัด หมายถึง ศูนย์วัฒนธรรมระดับจังหวัดที่กระทรวงศึกษาธิการ ประกาศจัดตั้งขึ้นทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยศูนย์วัฒนธรรม พ.ศ. 2531

สื่อเพื่อการเผยแพร่วัฒนธรรม หมายถึง วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ และกิจกรรมต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในการเผยแพร่วัฒนธรรมและให้ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม เช่น รูปภาพ สไลด์ ภาพยนตร์ วิทยุทัศน์ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ เอกสารสิ่งพิมพ์ การจัดนิทรรศการ การฝึกอบรม การสาธิต การแสดงจริง เป็นต้น

การเผยแพร่วัฒนธรรม หมายถึง กิจกรรมที่ศูนย์วัฒนธรรมจัดขึ้นอย่างมีขั้นตอนเพื่อก่อให้เกิดความรู้และความเข้าใจอันดีในเรื่องวัฒนธรรม.

ประธานศูนย์วัฒนธรรมจังหวัด หมายถึง ประธานศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดที่แต่งตั้งโดยคณะกรรมการวัฒนธรรมจังหวัด และดำรงตำแหน่งในปี พ.ศ. 2533

เลขานุการศูนย์วัฒนธรรมจังหวัด หมายถึง เลขานุการศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดที่แต่งตั้งโดย
คณะกรรมการวัฒนธรรมจังหวัด และดำรงตำแหน่งในปี พ.ศ. 2533

หัวหน้าฝ่ายเผยแพร่วัฒนธรรม หมายถึง หัวหน้าฝ่ายเผยแพร่วัฒนธรรมของศูนย์
วัฒนธรรมจังหวัดที่แต่งตั้ง โดยคณะกรรมการวัฒนธรรมจังหวัด และดำรงตำแหน่งในปี
พ.ศ. 2533

สภาพปัจจุบันของสื่อเพื่อเผยแพร่วัฒนธรรม หมายถึง สภาพความเป็นจริงของสื่อ
เพื่อเผยแพร่วัฒนธรรมของศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดในปัจจุบัน

ความต้องการสื่อเพื่อการเผยแพร่วัฒนธรรม หมายถึง ความต้องการสื่อเพื่อการเผยแพร่
วัฒนธรรมของศูนย์วัฒนธรรมจังหวัด

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

จะได้ทราบสภาพปัจจุบัน ความต้องการ และปัญหาเกี่ยวกับสื่อเพื่อการเผยแพร่วัฒนธรรม
ของศูนย์วัฒนธรรมจังหวัด เพื่อจะได้วางแผนการใช้สื่อให้เหมาะสมและเกิด ประโยชน์ต่อไป